

Vuoden 2007 Mensa-palkinnon sai Johan Venninen, 98

ULLA SAINIO

TEKSTI JA KUVAT

Viime talvena YLE näytti uusintana kaksi Johan Vennisestä tehtyä dokumenttia. Niitä katsellessani olin hyvin liikuttunut tämän vanhuksen sinnikkyudesta ja kekseliäisyydestä, hänestä välittyi myös vaikutelma sivistyneestä ja hienotunteisesta ihmisestä. Vennisen neuvokkaat arkipäivän ratkaisut ja luonnonläheinen elämäntapa tekivät vaikutuksen, ja jo dokumentteja katsoessani ajattelin, miten hienoa olisi tavata tämä viisas ihminen.

Tuntui ihmeelliseltä sattumalta, kun kuulin Mensan Venniselle myöntämästä tunnustuksesta sekä siitä, että hänen talviasuntonsa sijaitsi minulle tutuilla seuduilla ja pääsisin itse mukaan tunnustuksen luovutukseen.

Lumivalkoisena ja sumuisena sunnuntaina 18.11. tapasin hallituksen jäsenet Jussi Jaakkolan ja Oke Rouheen Myllylammen baarin pihalla, kuten oli sovittu. Siitä lähdimme yhdessä Oken bemarkilla Vennisen mökille. Mustiin pukeutunut lähetyskuntamme toi mieleen jotkut kiertelevät käännäyttäjät, mutta sitähan ei sokeaa Venninen tulisi pelästymään.

Löysimme kotimökin ja dokumenteista tutun pihapiirin ulkorakennuksineen, kalliopuutarhakin näkyi vajan takana. Koputtelimme oveen, jossa avain oli valmiina. Ei vastausta. Tuumasimme, että voimme astua sisään porstuaan ja edelleen askartelutilaan ja siellä huhuilimme Vennistä. Takahuoneen ovea emme kuitenkaan tohtineet avata ja kun vastausta ei kuulunut, palasimme pihalle. Huhuilin pihamaalla, mutta kun lumessa ei nä-

Vuoden 2007 Mensa-palkinto myönnettiin 98-vuotiaalle täyssokealle Johan Venniselle, joka älyn sekä hengen voiman avulla on pärjännyt elämässään itsenäisesti ilman yhteiskunnan apua. Jussi Jaakola ja Oke Rouhe toimittivat Mensan pöytästandaarin sekä kunniakirjan tunnustuksen saajalle. Mukana ollut Ulla Sainio kertoo vierailusta Vennisen kodissa.

Kirjoittaja sekä stipendilautakunnan puheenjohtaja Jussi Jaakkola palkintoa luovuttamassa 18.11.2007. Oke otti kuvan.

Vennisen pihapiiri: itse rakennettu ulkovarasto ja sen takana kalliopuutarha, jonka valmistumista saatiin seurata tv-dokumentistakin vuonna 1997 (nyt myös www.yle.fi/elavaarkisto).

kynt jalanjalkiä, pojat päättelivät että kyllä Vennisen täytyi olla mökissä.

Lopulta sisälsi kuulua pientä liikettä ja itse Vennisen pieni ja hento hahmo astui ovelle. Hän toivotti meidät tervetulleiksi ja astuimme sisään. Verstaan takana oleva huone oli lämmin, pieni tupa, missä voi aistia uunista levinneen savun hajun. Esittelimme itsemme ja koska tilanne oli hieman hämmentävä, ryhdyimme heti esittämään asiaamme Oken toimissa valokuvaajana.

Vennisen tunnustettua kuulonsa heikkenneen yritimme puhua selvästi ja vain yksi kerrallaan. Jussi kertoi Mensan myöntämästä tunnustuksesta ja juhlallisesti luki kunniakirjassa olevat perustelut. Venninen naurahti kohdassa, jossa kerrottiin hänen vesisuonen puhkaistuaan vain todenneen, että siitähän tulee hyvä kaivo. Ojensimme kunniakirjan sekä pöytästandaarin kuvailen samalla millaisia ne olivat.

Tunnelma oli arvokas, miehet seisoivat ja minä nojailin puoli-istuvasti porrasaskelmiin, joita Venninen ehkä käytti kiivetäkseen nukkumaparvelle. Hän oli selvästi mielissään tunnustuksesta, mutta myös vähän hämillään. Hän on asunut vuosikymmenet yksin ja valitteli tottumattomuuttaan ihmisten kanssa seurusteluun. Hän kertoi myös loukanneensa selkänsä, kun oli kaivanut pi-

Johan Venninen (s. 1.2.1909) oli 9-vuotias, kun hänelle sattui tapaturma. Hän sokeutui, mutta toiseen silmään palautui näkö osittain.

Kansalaissodan aikaan poika joutui isoäitinsä elätettäväksi. Venninen kierteli kerjuulla, oli paimenpoikana ja sai rengin paikan. Sota-aika meni linnoitustöissä. Lapin jälleenrakentamisen aikaan Venniselle sattui toinen onnettomuus: sen seurauksena näkö sammui kokonaan. 1940-luvun lopulla Johan Venninen kävi hieromakoulun ja toimi hierojana vielä lähes 90-vuotiaana.

(lainattu Ylen Elävän arkiston nettisivuilta)

halla lojuvan suuren kannon ylös ja totesi koskettavasti sen olleen hänen viimeinen raskas työnsä.

98-vuoden ikäänsä nähden hän on hyväkuntoinen — ryhti hieman painuksissa, mutta mieli täysin kirkas ja selkeä. Lähimuistiaan hän hieman valitteli, mutta selaista sattuu nuoremmillekin, totesi Oke.

Sinnikkyydellään ja yritteliäisyydellään, sekä aivan ilmeisen korkean älykkyytensä ansiosta hän oli kuitenkin

Lehdistötiedote:

Vuoden 2007 Mensa-palkinto Johan Venniselle

Yksinäinen, sokea vanhus rakentaa puutarhan korkealle kalliolle, räjäyttää kallioon perunakellarille paikan tai soutaa merellä tietäen täsmälleen, mihin on menossa. Mahdotontako? Ei Johan Venniselle, joka näkee elämänsä vastoinkäymiset haasteina ja mahdollisuuksina.

Suomen Mensa ry pyrkii vuosittain palkitsemaan huomionosoituksella yhteiskunnallisesti ansioituneen henkilön, ryhmän tai yhteisön, joka on toiminnallaan merkittävästi edistänyt Mensan tärkeinä pitämiä asioita. Vuoden 2007 palkinnon saa Johan Venninen, joka on pystynyt älykkyyttään käyttäen tekemään elämästään itsensä näköistä monista vastoinkäymisistä huolimatta.

Johan Venninen syntyi vuonna 1909 köyhään perheeseen, eikä hänellä ollut mahdollisuutta käydä kouluja. Tapaturmat veivät näönkin lopullisesti 1950-luvun taitteessa. Tästä huolimatta Venninen koulutettiin hierojaksi ja on elänyt täyttä elämää työnsä ja harrastustensa parissa.

Itsensä näköisen elämän rakentaminen on vaatinut Venniseltä poikkeuksellista kekseliäisyyttä ja ongelmien ratkaisukykyä. Kun myyrät haittasivat kasvimaan pitoa, niin hän päätti rakentaa kasvimaan korkean kallion laelle. Mullan kantaminen ylös kalliolle oli kuitenkin vanhukselle työläs tehtävä, joten hän päätti suunnitella ja rakentaa sitä varten vinssin. Perunakellaria varten Venninen räjäytti kallioon tilan, josta tulikin lopulta monen huoneen varasto. Erään räjäytyksen jälkeen selvisi, että hän oli puhkaissut vesisuonen. No, Venninen päätti rakentaa paikalle kaivon. Merellä suunnistamiseen Venninen käyttää apunaan mm. radiolähettimien signaalien katvealueita. Kotirannan läheisyyden ja suunnan hän tietää kahden omatekoisen äänilähteen avulla.

Johan Venninen on erinomainen esimerkki siitä, miten älykkyyttä voi käyttää hyvän, itsensä näköisen elämänsä rakentamiseen ja vastoinkäymisten voittamiseen.

Lisätietoja: YLE:n dokumentit: yle.fi/dokumenttiuusinnat (Johan on Venninen, Vesille Vennisen mieli)

selvinnyt elämässään ilman yhteiskunnan apua. Nyt viime aikoina hänelle on alettu tuoda päivittäin ateria kotiin kunnan toimesta. Yksin eläessään ruoan laittaminen on aikaa vievää, ja hänen ravintonsa oli käynyt vähän köyhäksi. Vitamiinien puute oli tuntunutkin väsymyksenä.

Johan Venninen on nähnyt pitkän ajan Suomen historiaa. Hän muistaa vielä sisällissodan ajan ja on hyvin kiinnostunut maamme vaiheista.

Äänikirjoja kuuntelemalla hän tutkii tapahtumia muun muassa sotien ajalta. Hänen pieni mökkinsä sijaitsee Mannerheim-suvun entisillä mailla, minkä hän koki hyvin mielenkiintoiseksi yksityiskohdaksi.

Vennistä hämmentää dokumenttien myötä tullut julkisuus, siitä huolimatta hän kertoi itsekin halunneensa tehdä tarinansa tunnetuksi.

Olen varma, että hänen esimerkkinsä antaa paljon innoitusta meille nuoremmille, jotka usein valitamme pikku asioista. Dokumenteissa hänestä mielestäni syntyi kuva hauskan nerokkaasta keksijästä, mutta tavatesamme aistin hänessä myös jotain surullista. Varmasti elämä yksin ei ole aina ollut helppoa, ja kaikki hienot keksinnöt sekä puuhailuun ryhtyminen on vaatinut sekä henkistä että fyysistä voimaa.

Ponnistelu on kuitenkin antanut hänelle paljon sisältöä elämään ja helpotusta arkeen. Johan Venninen on koko elämänsä ollut kiinnostunut ympäristöstään sekä kaikenlaisista maailman tapahtumista, keksinnöistä ja luonnosta eikä ole lannistunut vastoinkäymisten ilmetessä, vaan käyttänyt älyään luodakseen itselleen mielenkiintoisen ja syvän elämän. Hän on hieno ihminen ja loistava esikuva meille kaikille. Olen onnellinen ja liikuttunut saatuani tavata hänet.

Ulla Sainio

Mensa-palkinnot kautta aikojen

Mensa-palkintoja on vuodesta 1993 alkaen jaettu varsin erilaisille tahoille. Seuraavat henkilöt ja yhteisöt on katsottu Suomen Mensan julkisen tunnustuksen arvoisiksi:

- 1993 Mirja Pyykkö
- 1994 Palkintoa ei jaettu
- 1995 Esko Leipälä, Kiusattujen tuki ry
- 1996 Jari Sarasvuo
- 1997 Kari Uusikylä
- 1998 Pertti 'Spede' Pasanen
- 1999 Tuomas Alatalo
- 2000 Palkintoa ei jaettu
- 2001 Liisa Keltikangas-Järvinen
- 2002 Lauri Kauppila
- 2003 Kimmo Pietiläinen, Terra Cognita
- 2004 Erilaiset oppijat ry.
- 2005 Alivaltiosihteeri
- 2006 Marko Kilpi ja Eero Wetzell
- 2007 Johan Venninen